



EUROOPA PARLAMENT

2009–2014

---

*Istungidokument*

---

**A7-0286/2010**

11.10.2010

# RAPORT

Digitaalajastu avalik-õiguslik ringhääling ja duaalsüsteemi tulevik  
(2010/2028(INI))

Kultuuri- ja hariduskomisjon

Raportöör: Ivo Belet

RR\834337ET.doc

PE442.905v02-00

**ET**

*Ühinenud mitmekesisuses*

**ET**

PR\_INI

## SISUKORD

	<b>lehekülg</b>
EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....	3
SELETUSKIRI .....	10
PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS.....	14

## EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

### digitaalajastu avalik-õigusliku ringhäälingu ja duaalsüsteemi tuleviku kohta (2010/2028(INI))

*Euroopa Parlament,*

- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu artiklit 14 ja artikli 106 lõiget 2;
- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingule lisatud protokoll nr 29 liikmesriikide avalik-õigusliku ringhäälingu kohta<sup>1</sup>;
- võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 11 lõiget 2<sup>2</sup>;
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. märtsi 2010. aasta direktiivi 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv)<sup>3</sup>;
- võttes arvesse oma 19. septembri 1996. aasta resolutsiooni avalik-õigusliku televisiooni rolli kohta multimeediaühiskonnas<sup>4</sup>;
- võttes arvesse oma 25. septembri 2008. aasta resolutsiooni meediakanalite koondumise ja meedia pluralismi kohta Euroopa Liidus<sup>5</sup>;
- võttes arvesse oma 16. detsembri 2008. aasta resolutsiooni meediapädevuse kohta digitaalses maailmas<sup>6</sup>;
- võttes arvesse komisjoni 2. juuli 2009. aasta teatist riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta avalik-õigusliku ringhäälingu suhtes<sup>7</sup>;
- võttes arvesse komisjoni töödokumenti massiteabevahendite mitmekesisuse kohta Euroopa Liidu liikmesriikides (SEK(2007)0032);
- võttes arvesse Euroopa Nõukogu ministrite komitee 11. septembri 1996. aasta soovitus nr R (96) 10 liikmesriikidele avalik-õigusliku ringhäälingu sõltumatuse tagamise kohta;
- võttes arvesse nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate 25. jaanuari 1999. aasta resolutsiooni avalik-õigusliku ringhäälingu kohta<sup>8</sup>;
- võttes arvesse Euroopa Nõukogu ministrite komitee 31. jaanuari 2007. aasta soovitus nr CM/Rec(2007)2 liikmesriikidele meedia pluralismi ja meediasisu mitmekesisuse kohta;

---

<sup>1</sup> ELT C 83, 30.3.2010, lk 312.

<sup>2</sup> ELT C 83, 30.3.2010, lk 394.

<sup>3</sup> ELT L 95, 15.4.2010, lk 1.

<sup>4</sup> EÜT C 320, 28.10.1996, lk 180.

<sup>5</sup> Vastuvõetud tekstid, P6\_TA(2008)0459.

<sup>6</sup> ELT C 45E, 23.2.2010, lk 9.

<sup>7</sup> ELT C 257, 27.10.2009, lk 1.

<sup>8</sup> EÜT C 30, 5.2.1999, lk 1.

- võttes arvesse Euroopa Nõukogu ministrite komitee 31. jaanuari 2007. aasta soovitus nr CM/Rec(2007)3 liikmesriikidele avalik-õigusliku meedia ülesannete kohta infoühiskonnas;
  - võttes arvesse Euroopa Nõukogu parlamentaarse assamblee 25. juuni 2009. aasta soovitus nr 1878 (2009) avalik-õigusliku ringhäälingu rahastamise kohta;
  - võttes arvesse Euroopa Nõukogu ministrite komitee 27. septembri 2006. aasta deklaratsiooni avalik-õigusliku ringhäälingu sõltumatuse tagamise kohta liikmesriikides;
  - võttes arvesse kodukorra artiklit 48;
  - võttes arvesse kultuuri- ja hariduskomisjoni raportit (A7-0286/2010),
- A. arvestades, et demokraatlikus Euroopa ühiskonnas sõltub kodanike osalus avalikus arutelus ning juurdepääs teabele digitaalmaailmas elujõulisest ja konkurentsivõimelisest audiovisuaal- ja trükimeedia sektorist;
  - B. arvestades, et ringhäälingumeedia on ELi liikmesriikide kodanike peamiste teabeallikate hulgas ning on seetõttu tähtis tegur inimeste väärtuste ja arvamuste kujundamisel;
  - C. arvestades, et nii avalik-õiguslikul kui ka eraõiguslikul ringhäälingul on etendada oluline roll kõiges, mis puudutab Euroopa audiovisuaaltoodangut, kultuurilist mitmekesisust ja eripära, informatsiooni, pluralismi, sotsiaalselt ühtekuuluvust, põhivabaduste edendamist ning demokraatia toimimist;
  - D. arvestades, et avalik-õiguslik ringhääling on teerajaja rollis, sest ta hoogustab ja kasutab tehnoloogia arengut, et pakkuda üldsusele meediasisu uuendusliku meedia- ja edastustehnika abil;
  - E. arvestades, et ELi audiovisuaalmaastik on ainulaadne ning seda iseloomustab nn duaalsüsteem, mis põhineb õigel tasakaalul avalik-õigusliku ja kommertsringhäälingu vahel;
  - F. arvestades, et tõhus duaalsüsteem, mille puhul avalik-õiguslik ja eraõiguslik meedia on õiges tasakaalus, vastab üldsuse huvidele;
  - G. arvestades, et avalik-õigusliku ja kommertsringhäälingu koosseksisteerimine on taganud vabalt kättesaadava programmilise mitmekülgsuse, mis toob kasu kõigile ELi kodanikele ning soodustab meedia pluralismi, kultuurilist ja keelelist mitmekesisust, toimetuste vahelist konkurentsi (sisu kvaliteedi ja mitmekülgsuse osas) ning sõnavabadust;
  - H. arvestades, et Euroopa Liit peab duaalsüsteemi rolli eriti oluliseks Euroopa meediasisu tootmisel ja levitamisel;
  - I. arvestades, et audiovisuaalmaastikul viimastel aastatel toimunud muutused seoses digitaaltehnoloogiate ja tasuliste platvormide arengu ning uue veebimeedia osalejatega on mõjutanud ringhäälingu traditsioonilist duaalsüsteemi ning samuti toimetuste vahelist konkurentsi (sisu kvaliteedi ja mitmekülgsuse osas), sundides avalik-õiguslikku ja eraõiguslikku ringhäälingut oma tegevust diferentseerima ja kavandama uusi

edastusplatvorme;

- J. arvestades, et tänu uute tehnoloogiate levikule on muutnud viis, kuidas Euroopa kodanikud saavad juurdepääsu meediale ja teabele;
- K. arvestades, et veebikeskkonna puhul ei saa säilitada meediasektori tavapäraseid piire, kuna traditsiooniline meedia peab püsijäämiseks laienema uutele platvormidele (nagu SMS-teenused, veebilehed ja rakendused nutitelefonidele), kooskõlas Euroopa Liidu digitaalse tegevuskava eesmärkidega;
- L. arvestades, et ajalehed ja ajakirjad on pluralistliku ja mitmekülgse Euroopa meediamaastiku oluline osa – ning peavad selleks ka jääma;
- M. arvestades, et telekommunikatsiooni- ja Interneti-teenuste pakkujad ning otsingumootorid muutuvad uues meediakeskkonnas üha olulisemaks;
- N. arvestades, et digitaalajastul, millele on iseloomulik tarbijatele pakutav laiem valik, kuid mida samas võib ohustada publiku killustatus, meediakanalite üha suurem koondumine, vertikaalselt integreeritud meediaettevõtete arvu suurenemine ning areng tasuliste teenuste ja krüpteerimise suunas, võimaldab avalik-õiguslik ringhääling säilitada avalikku arutelu, pakkudes kvaliteetset ja sotsiaalse väärtusega programmi ning objektiivset informatsiooni;
- O. arvestades, et teatavates liikmesriikides ei ole avalik-õiguslik ringhääling veel sotsiaalselt piisavalt kinnistunud ja tal puuduvad piisavad vahendid;
- P. arvestades, et mõnes liikmesriigis seisavad avalik-õiguslikud kanalid silmitsi oluliste probleemidega, mis ohustavad nende poliitilist sõltumatust, elujõulisust ja isegi rahastamise alust, seades nii duaalsüsteemi säilimise otseselt ohtu;
- Q. arvestades, et reklaami vähenemise tõttu on kommertstelevisioon viimasel ajal sattunud majanduslikesse raskustesse;
- R. arvestades, et avaliku teenuse osutamise määratlemine ning avalik-õigusliku ringhäälingu rahastamine kuulub Amsterdami protokolliga põhimõtetele kohaselt liikmesriikide ainupädevusse;
- S. arvestades, et avalik-õiguslik meedia vajab piisavalt riiklikku rahastamist, uute tehnoloogiate ja platvormide kasutuselevõttu osalemist ning stabiilset ja prognoositavat reguleerivat raamistikku, mis võimaldaks tal täita oma ülesandeid, pakkudes kvaliteetset kultuurilist ja uudiste infosisu ning arendades selle abil üldsuse huvides meediapädevust;
- T. arvestades, et avalik-õiguslikku ringhäälingut on võimalik parandada liikmesriikide vahel kogemusi ja häid tavasid vahetades;
- U. arvestades, et sõnavabaduse, meedia pluralismi ning avalik-õigusliku meedia sõltumatuse, ülesannete ja rahastamise osas Euroopas kehtivate normide järgimine peaks olema kõigi liikmesriikide prioriteet;
- V. arvestades, et ELi käsutuses ei ole praegu asjakohaseid vahendeid, et jälgida ohte, mis

ähvardavad avalik-õiguslikku meediat ja duaalsüsteemi liikmesriikides või ELi teatavates piirkondades, ning neile reageerida,

1. kinnitab veel kord oma pühendumust ringhäälingu duaalsüsteemile, milles on oma poliitilisest ja majanduslikust survest sõltumatu roll nii eraõiguslikul kui ka avalik-õiguslikul meedial, ja nõuab, et oleks tagatud juurdepääs parima kvaliteediga ringhäälingule, hoolimata tarbijate ja kasutajate maksevõimest;
2. rõhutab eelkõige tõeliselt tasakaalustatud Euroopa duaalsüsteemi olulist rolli demokraatia, sotsiaalse ühtekuuluvuse, integratsiooni ja sõnavabaduse edendamisel, ning eriti meedia pluralismi, meediapädevuse, kultuurilise ja keelelise mitmekesisuse ning Euroopa ajakirjandusvabaduse standardite säilitamisel ja edendamisel;
3. märgib, et avalik-õigusliku ja eraõigusliku meedia kooseksisteerimine on suuresti kaasa aidanud meediasisu uuendamisele ja mitmekesistamisele ning avaldanud positiivset mõju kvaliteedile;
4. kinnitab uuesti vajadust säilitada sõltumatu, tugev ja elujõuline avalik-õiguslik ringhääling, kohandades seda samal ajal digitaalajastu nõudmistele, ning nõuab selle eesmärgi elluviimiseks konkreetsete meetmete võtmist;
5. rõhutab sellega seoses asjaolu, et digitaalajastul on avalik-õiguslikul ringhäälingul eriline ülesanne avaliku arutelu säilitamisel, muutes üldist huvi pakkuva kvaliteetse meediasisu üldkättesaadavaks kõigi asjakohaste platvormide kaudu;
6. kutsub liikmesriike üles tagama piisavad vahendid, et avalik-õiguslikud ringhäälinguorganisatsioonid saaksid kasutada uute digitaaltehnoloogiate eeliseid ning et oleks tagatud nüüdisaegsete audiovisuaalteenuste jõudmine üldsuseni;
7. nõuab sellega seoses avalik-õiguslikelt ringhäälinguorganisatsioonidelt töö korraldamist viisil, mis võimaldaks pakkuda kõitvat ja kvaliteetset internetipõhist meediasisu, et jõuda noorteni, kes tarbivad meediateenuseid peaaegu eranditult internetis;
8. kutsub liikmesriike üles võitlema digitaalse lõhega – näiteks linna- ja maapiirkondade vahel – ning tagama, et digiteerimise tulemusena oleks kõigi piirkondade inimestel võrdne juurdepääs avalik-õiguslikule ringhäälingule;
9. nõuab tungivalt, et liikmesriigid kaaluksid võimalust muuta üleminek analoogtelevisioonilt digitelevisioonile tarbijate jaoks kergemaks;
10. nõuab tungivalt, et liikmesriigid määratleksid täpselt avalik-õigusliku ringhäälingu ülesanded, võimaldamaks sellel säilitada oma eripära, pühendudes originaalsele audiovisuaaltoodangule ning kvaliteetsetele programmidele ja ajakirjandusele kommerts- või poliitilistest kaalutlustest hoolimata, mis ongi selle eritunnuseks; märgib, et need ülesanded tuleks määratleda võimalikult täpselt, kuid võttes arvesse ringhäälingu programmilist sõltumatust;
11. tuletab meelde, et tehnoloogilise neutraalsuse põhimõtte kohaselt peab avalik-õiguslikul ringhäälingul olema võimalus oma ülesannete raames pakkuda teenuseid, sh uusi

teenuseid, kõigil platvormidel;

12. rõhutab, et avalik-õigusliku ringhäälingu internetis tegutsemist käsitlevate õigussätete puudulikkus mõnedes liikmesriikides võib mõjutada sektori võimet laiendada oma tegevust uutele platvormidele;
13. tuletab meelde, et maapealsetel, avatud ja standarditel põhinevatel ja koostalitusvõimelistel ringhäälinguplatvormidel on ringhäälingu duaalsüsteemis keskne roll, ning need on ideaalseks vahendiks, mille abil pakkuda kasutajatele tasuta ja kergesti kättesaadavaid audiovisuaalmeediateenuseid, mis on paremini kohandatud kohalike turgude killustatusele ja vastavad seega paremini kohalikele kultuurilistele ja sotsiaalsetele ootustele;
14. võtab teadmiseks komisjoni 2009. aasta juuli ringhäälinguteatise<sup>1</sup>, milles tunnistatakse avalik-õigusliku ringhäälingu õigust kasutada kõiki asjakohaseid edastusplatvorme ning kinnitatakse uuesti, et avalik-õigusliku ringhäälingu ülesande, rahastamise ja korralduse määramine on liikmesriikide ainupädevuses, seevastu komisjoni vastutusalas on ilmsete vigade kontrollimine, ning kutsub liikmesriike üles säilitama tasakaalu pakutavate digitaalmeedia teenuste vahel, tagama avalik-õigusliku ringhäälingu ja eraõigusliku meedia õiglast konkurentsi ning seeläbi kindlustama elujõulist meediamaastrit ka veebikeskkonnas;
15. väljendab heameelt selle üle, et tunnustatakse tehnoloogia neutraalsuse põhimõtet ja vajadust järgida avalik-õigusliku ringhäälingu toimetuste sõltumatust, võttes nõuetekohaselt arvesse nende stabiilse ja kindla rahastamise vajadust;
16. juhib siiski tähelepanu, et (olemasolevate) ennetavate testidega seotud kulud on märkimisväärsed ning rõhutab, et toetab proportsionaalset hindamist;
17. tuletab meelde Euroopa Nõukogu soovitude ja deklaratsioonide tähtsust, mille on heaks kiitnud kõik ELi liikmesriigid ning mis sätestavad Euroopas kehtivad normid sõna- ja ajakirjandusvabaduse, meedia pluralismi ning avalik-õigusliku meedia sõltumatuse, korralduse, ülesannete ja rahastamise osas, eelkõige infoühiskonnas, tagades nii avalik-õigusliku ringhäälingu usaldusväärsust;
18. tuletab liikmesriikidele meelde kohustust nendest Euroopas kehtivatest normidest kinni pidada ning soovitab, et liikmesriigid tagaksid avalik-õigusliku meedia asjakohase ja stabiilse rahastamise, mis võimaldaks tal täita oma ülesandeid, tagaks poliitilise ja majandusliku sõltumatuse ning soodustaks info- ja teadmispõhist osalusühiskonda koos esindusliku ja kõigile kättesaadava kvaliteetmeediaga;
19. kutsub komisjoni üles ergutama liikmesriike vahetama häid tavasid eri tasanditel (liikmesriikide pädevad meediaasutused, sidusrühmad, avalik-õiguslike ringhäälinguorganisatsioonide juhtkonnad, sõltumatute reguleerivate asutuste töötajad ning televaatajate ja tarbijate esindajad);
20. kutsub liikmesriike üles tihendama meediavaldkonda reguleerivate asutuste koostööd

---

<sup>1</sup> ELT C 257, 27.10.2009, lk 1.

riiklike kontrolliasutuste Euroopa võrgustiku (EPRA) raames ning tõhustama oma vastava avalik-õigusliku ringhäälingusüsteemiga seotud kogemuste ja heade tavade vahetamist;

21. tuletab liikmesriikidele meelde, et avalik-õigusliku ringhäälingu nõukogu liikmete nimetamine peab lähtuma nende pädevusest ja meediasektori tundmisest;
22. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles volitama Euroopa Audiovisuaalsektori Vaatluskeskust, andes talle selleks vajalikud vahendid, koguma andmeid ja teostama uuringuid selle kohta, kuidas liikmesriigid nimetatud norme kohaldavad, eesmärgiga välja selgitada, kas normidel on olnud soovitatav mõju, ning nõuab tungivalt, et kohustust mittetäitvad liikmesriigid võetaks vastutusele;
23. kutsub komisjoni üles pöörama ühinemisläbirääkimistel suuremat tähelepanu duaalsüsteemile kui ELi õigustiku osale, ning nõuab tungivalt, et jälgitaks kandidaatriikide edusamme selles valdkonnas;
24. palub lisaks liikmesriikidel asjakohaselt lahendada avalik-õigusliku ringhäälingu alarahastamise küsimus, pidades seejuures silmas avalik-õigusliku meedia eriomast ülesannet olla kõigil uutel meediaplatvormidel kättesaadav võimalikult suurele arvule vaatajatele ja kuulajatele;
25. märgib, et kõigis liikmesriikides tuleb tagada eraõiguslike kanalite omandilise kuuluvuse läbipaistvus ning kutsub komisjoni üles jälgima ja toetama edusamme selles valdkonnas;
26. kutsub liikmesriike üles lõpetama poliitilise sekkumise avalik-õigusliku ringhäälingu teenuste sisusse;
27. tunneb heameelt komisjoni palvel läbi viidud sõltumatu uuringu (et määratleda ELi meedia pluralismi hindamiseks kasutatavad näitajad) järelduste üle;
28. ergutab looma meedia pluralismi vaatluskeskust, mis oleks tõhus vahend meedia pluralismi ähvardavate ohtude kindlakstegemiseks;
29. tuletab meelde Euroopa Investeerimispannga pakutavaid rahastamisvahendeid ning julgustab rahalistes raskustes olevaid avalik-õiguslikke kanaleid taotlema Euroopa Investeerimispanngalt sooduslaenu oma infrastruktuuri uuendamiseks, eelkõige digiteerimiseks ja uuendustegevuseks;
30. julgustab erinevaid sidusrühmi tihedamale koostööle duaalsüsteemi kindlustamiseks ning eelkõige julgustab avalik-õiguslikku ja eraõiguslikku ringhäälingut tegema koostööd nii omavahel kui ka väljaandjatega sisu jagamise ja uuenduslike projektide osas, ning looma koostöömehhanisme;
31. palub komisjonil käivitada algatuse, mis tooks kokku erinevad meediakeskkonna osalejad eesmärgiga hõlbustada võimalike koostöövaldkondade määratlemist ja parimate tavade vahetamist ning käsitleda asjakohaseid küsimusi;
32. juhib kõnealuses kontekstis tähelepanu asjaolule, et kogukonna- ja



kodanikuringhäälingul, eriti väikeste kogukondade puhul, esineb probleeme pikaajalise rahastamisega (nt reklaami kaudu), ning arvab, et kõnealusel juhul võiks kasutada digiteerimise pakutavaid uusi võimalusi, et tagada piirkonna tasandil ulatusliku levialaga kogukonna või kodanikuringhääling;

33. ergutab komisjoni kohandama autoriõigust uuele digitaalajastule, võimaldades ringhäälinguorganisatsioonidel säilitada kvaliteetse Euroopa meediasisu lai valik, ning kaaluda konkreetseid viise, kuidas lihtsustada arhiivimaterjalide kasutamist ning luua laiendatud kollektiivse litsentsimise süsteemid ja ühtne kontaktpunkt autoriõiguste hankimiseks;
34. jääb ootama audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi Euroopa päritoluga teostele pühendatud saateaga käsitlevate sätete rakendamist, arvestades et teatavad liikmesriigid ei ole mingeid sellekohaseid meetmeid võtnud;
35. nõuab komisjonilt tungivalt selle tagamist, et sisuvahendajad järgiksid kehtivat õigusraamistikku, ning kutsub komisjoni üles kaaluma viise, kuidas otsingumootorid ja internetiteenuse pakkujad saaksid anda oma panuse sisu loomise rahastamisse;
36. rõhutab meediapädevuse arendamise olulisust, selleks et oleks võimalik sisuvahendajate teenuseid vastutustundlikult kasutada;
37. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.

## SELETUSKIRI

Ringhääling on ainulaadne valdkond. See mõjutab inimeste väärtusi ja arvamusi ning on endiselt peamine teabeallikas enamikule ELi kodanikest. Seetõttu on ringhäälingul eriline tähtsus põhivabaduste ja demokraatia, sealhulgas sotsiaalse ühtekuuluvuse kaitsmisel ja edendamisel.

### 1. Duaalsüsteem kui ELi õigustiku osa

Audiovisuaalmeedia teenuste direktiivis<sup>1</sup> rõhutatakse, et ELi audiovisuaalmaastikku iseloomustab nn duaalsüsteem. Avalik-õigusliku ja kommertsringhäälingu koeksisteerimine on taganud programmilise mitmekülsuse. See soodustab meedia pluralismi, kultuurilist ja keelelist mitmekesisust, toimetuste vahelist konkurentsi (sisu kvaliteedi ja mitmekülsuse osas) ning sõnavabadust.

Tugev, elujõuline ja hästi rahastatud avalik-õiguslik ringhääling moodustab osa sellest süsteemist. Hästi toimivas duaalsüsteemis saab avalik-õiguslik ringhääling turu kvaliteeti parandada.

### 2. ELi kohustus toetada avalik-õigusliku ringhäälingu rolli

Euroopa Liidu lepingu protokollis nr 29<sup>2</sup> on EL võtnud endale kohustuse toetada liikmesriikide avalik-õiguslikku ringhäälingut, „võttes arvesse, et [see] on otseselt seotud iga ühiskonna demokraatlike, sotsiaalsete ja kultuuriliste vajadustega ning vajadusega säilitada meedia pluralism”.

Nõukogu resolutsioonis avalik-õigusliku ringhäälingu kohta<sup>3</sup> kinnitati veel kord avalik-õigusliku ringhäälingu tähtsust ning selle rolli kultuurilise mitmekesisuse edendamises tunnustati 2005. aasta UNESCO kultuurilise väljenduse mitmekesisuse kaitse ja edendamise konventsiooniga.

Lisaks on liikmesriigid Euroopa Nõukogu raames nõustunud vastavate soovitude paketiga<sup>4</sup>.

### 3. Duaalsüsteem digitaalajastul: surve alla sattunud süsteem

---

<sup>1</sup> Direktiiv 2010/13/EL (ELT L 95, 15.4.2010, lk 1).

<sup>2</sup> Protokoll liikmesriikide avalik-õigusliku ringhäälingu kohta (ELT C 83, 30.3.2010, lk 312), ametlik nimetus Amsterdami lepingu protokoll.

<sup>3</sup> Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate 25. jaanuari 1999. aasta resolutsioon (EÜT C 30, 5.2.1999, lk 1).

<sup>4</sup> Euroopa Nõukogu ministrite komitee 11. septembri 1996. aasta soovitus nr R (96) 10 liikmesriikidele avalik-õigusliku ringhäälingu sõltumatuse tagamise kohta, Euroopa Nõukogu ministrite komitee 31. jaanuari 2007. aasta soovitus nr CM/Rec(2007)3 liikmesriikidele avalik-õigusliku meedia ülesannete kohta infoühiskonnas, Euroopa Nõukogu ministrite komitee 27. septembri 2006. aasta deklaratsioon avalik-õigusliku ringhäälingu sõltumatuse tagamise kohta liikmesriikides.

Kahjuks ei ole olukord Euroopa ringhäälingumaastikul sugugi täiuslik, millisel juhul ringhäälingu tasakaalustatud duaalsüsteem toetuks kahele sama tugevale alustalale.

### Avalik-õiguslik meedia ja duaalsüsteem murrangulises olukorras

Digitaalmeediaga kaasnevate muutuste tõttu seisavad avalik-õiguslikud kanalid mõnes liikmesriigis silmitsi tõsiste, püsijäämist puudutavate küsimustega nii rahalisest kui ka poliitilisest aspektist. „Enamikus uuritud riikides kannatavad avalik-õiguslikud kanalid kasvava politiseerituse, surve, puudlike rahastamismudelite ja maine kahjustumise käes [...]”.<sup>1</sup>

Samal ajal on tekkinud kahtlused mitmete eraõiguslike kanalite siiruse suhtes, sest nad on tihedalt seotud võimsate kontsernidega või neid rahastatakse ebamäärastest allikatest.

Vastavalt Euroopa Liidu lepingu protokollile nr 29 kuulub avalik-õiguslike ringhäälingu rahastamine liikmesriikide pädevusse. Me oleme aga jõudnud kriitilisse olukorda. Avalik-õiguslik meedia ja sellest tulenevalt ka duaalsüsteem on mõnes liikmesriigis välja suremas. ELi audiovisuaalpoliitika ei tohi piirduda sekkumisega üksnes liigse hüvitamise korral. Kui me tahame tõesti täita duaalsüsteemi suhtes võetud kohustust, siis peame kaaluma, mida teha avalik-õigusliku ringhäälingu asjakohase rahastamise ning toimetamis- ja juhtimisalase sõltumatuse tagamiseks.

### Üleminek duaalsüsteemist paljude osalejatega keskkonda

2010. aastal ei tohi meediapoliitika piirduda vaid avalik-õigusliku ja kommertsringhäälingu vahelise tasakaalu säilitamisega. Uued olulised osalejad, nagu telekommunikatsiooni- ja Interneti-teenuste pakkujad ning otsingumootorid, mängivad praeguses meediakeskkonnas üha tähtsamat rolli. Lisaks panevad avalikkuse toel valmiv ajakirjandus ja kasutajate loodud sisu traditsioonilise meedia tõsiselt proovile. Selle tulemusel on ringhäälingu duaalsüsteem muutunud paljude osalejatega meediakeskkonnaks.

### Uue meediasüsteemi suunas

Uues digitaalkeskkonnas on avalik-õigusliku ringhäälingu avalikult ja tasuta pakutavad teenused pinnuks silmas suurele osale kommertsmeediast. Tulemuseks on väljaandjate kasvav vaenulikkus avalik-õigusliku ringhäälingu pakutavate veebiteenuste suhtes. Seega on lähitulevikus liikmesriikide ja Euroopa meediapoliitika üks peamine prioriteet töötada välja mudel just tasakaalustatud kooseksisteerimise kohta veebis.

Muudetud ringhäälinguteatises<sup>2</sup> on ka komisjon seisukohal, et „avalik-õiguslikud ringhäälinguorganisatsioonid peaksid suutma kasutada ühiskonna heaks ära võimalusi, mis tulenevad digiteerimisest ning tehnoloogiliselt neutraalsete edastusplatvormide mitmekesistamisest”.

Teatise eesmärk on soodustada meediakeskkonna osalejate kooseksisteerimist. Selleks nõutakse teatises, et kui avalik-õiguslik kanal kaalub uute oluliste audiovisuaalteenuste osutamist, siis tuleks tema volitusi vastavalt muuta või viia läbi eelhindamine (leides

<sup>1</sup> Avatud Ühiskonna Instituut, „Televiioon Euroopas – rohkem kanaleid, vähem sõltumatust”, 2008.

<sup>2</sup> Komisjoni teatis riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta avalik-õigusliku ringhäälingu suhtes (ELT C 257, 27.10.2009, lk 1).

tasakaalu nende teenuste vajalikkuse ja turule avaldatava mõju vahel).

#### **4. Soovitused tulevikuks**

Liikmesriikide erineva õigusliku ja korraldusliku tausta tõttu on väga raske välja töötada kogu ELi hõlmavaid üldisi soovitusi. Kindlasti ei ole võimalik leida kõigile sobivat ühesugust lahendust.

##### Arutelu kõigil tasanditel

Liikmesriikides tuleb julgustada intensiivseid arutelusid hästi toimiva meediasüsteemi loomise teemal. Eespool mainitud muudetud teatis peaks seda stimuleerima. Sellega seoses võib kaaluda minimaalsete nõuete kindlaksmääramist, et kokkulepitud põhimõtteid (piisav rahastamine, sõltumatu juhtimine, toimetuste sõltumatus) saaks ellu viia. EL peaks julgustama liikmesriikidevahelist arutelu eri tasanditel.

##### Euroopas kehtivatest normidest kinnipidamine

Seni aga peavad liikmesriigid kinni pidama nõukogu ja Euroopa Nõukogu raames ning ELiga ühinemisel võetud kohustustest. Sellega seoses saab kindlaks määrata vastava järelevalve korra, mis oleks soovitav.

Ühinemisläbirääkimistel peaks komisjon pöörama suuremat tähelepanu duaalsüsteemile, mis on osa ELi õigustikust.

##### Rahastamine

Avalik-õiguslikke kanaleid tuleks rahaliselt toetada Euroopa Investeerimispanngast saadavate laenu abil, et nad saaksid rajada või uuendada digitaalset infrastruktuuri.

##### Koostööle julgustamine: kõigile kasuliku olukorra tekitamine

Eri sidusrühmi tuleks julgustada koostööle. Sidusrühmade jaoks võib kasulik olla audiovisuaalse sisu jagamine, formaatide vahetamine ja platvormidevaheliste ristviidete süsteemi loomine. Eri partnerite vabatahtlikul osalusel põhinev koostöö nõuab küll uut moodi mõtlemist, kuid see võib viia kõigile kasuliku olukorra tekkimiseni. Ametivõimud peaksid aitama lahendada võimalikke konkurentsi- või autoriõigusküsimusi, sest see on ühiskonna huvides.

##### Sisu loomine

Otsingumootoreid tuleks julgustada, et nad annaksid oma panuse sisu loomisse. Näiteks võiks luua sisuvahendajaid käsitleva õigusraamistiku.

##### Komisjoni pingutused seoses meediatööstusega

Komisjon peab kokku viima erinevad meediakeskkonna osalejad ja sidusrühmad, et meediatööstus toimiks hästi ja oleks elujõuline. Meedia on demokraatia neljas alustala. Olulise osa jaoks meediasektorist on käes väga rasked ajad. Samas saab EL üheaegselt järgida

subsidaarsuse põhimõtet ja toetada pikaajalisi lahendusi. „Duaalsüsteem ei ole lõpetatud valmistoode ning selle arendamine ei lõpe kunagi.”<sup>1</sup>

---

<sup>1</sup> Doris Pack, põhikõne, Varssavi konverents, „Future or Funeral”, 23.1.2010.

## PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

<b>Vastuvõtmise kuupäev</b>	28.9.2010
<b>Lõpphääletuse tulemus</b>	+: 19 -: 5 0: 1
<b>Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed</b>	Magdi Cristiano Allam, Maria Badia i Cutchet, Malika Benarab-Attou, Lothar Bisky, Piotr Borys, Jean-Marie Cavada, Santiago Fisas Ayxela, Ildikó Gáll-Pelcz, Cătălin Sorin Ivan, Petra Kammerevert, Morten Løkkegaard, Emma McClarkin, Doris Pack, Chrysoula Paliadeli, Marie-Thérèse Sanchez-Schmid, Marietje Schaake, Marco Scurria, Timo Soini, Emil Stoyanov, Hannu Takkula, László Tőkés, Helga Trüpel, Marie-Christine Vergiat, Sabine Verheyen, Milan Zver
<b>Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed</b>	Ivo Belet